

Týždeň od 27. augusta do 2. septembra

SPOLOČNE POD KRÍŽOM

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ef 5,21–33; Fil 2,3.4; Ezech 16,1–14; 2Kor 11,1–4; 1Moj 2,15–25

ÚVODNÝ TEXT

²⁵Muži, milujte svoje ženy tak, ako aj Kristus miloval Cirkev a vydal za ňu samého seba, ²⁶aby ju posvätil očistným kúpeľom vody a slovom; ²⁷aby si pripravil Cirkev slávnou, na ktorej niet poškrvny ani vrásky, ani nič podobné, aby bola svätá a bez poškrvny. (Ef 5,25–27)

Tento týždeň budeme pokračovať v štúdiu Listu Efezanom a zameriame svoju pozornosť na text Ef 5,21–33. Pavol v týchto veršoch rozvíja myšlienku vzájomného podriadenia sa veriacich jeden druhému (Ef 5,21) a aplikuje ju na vzťahy v manželstve. Najprv ponúka rady kresťanským manželkám (Ef 5,22–24), potom manželom (Ef 5,25–32), a napokon túto myšlienku uzatvára spoločným pokynom pre obe skupiny (Ef 5,33).

Prostredníctvom Pavlových rád môžeme v tomto texte vnímať rady Pána Ježiša Krista pre naše vzťahy. Potrebujeme zároveň pochopiť, že Pavol vo veršoch Ef 5,21–6,9 aplikuje veľkú tému svojho listu – jednotu – na kresťanskú domácnosť. V predchádzajúcich lekciami sme videli Pavlovu kritiku hriešneho spôsobu života a vzťahov „starého človeka“ (pozri Ef 4,22), ale aj oslavu stvorenia „nového človeka“ (pozri Ef 2,15). Tento „nový človek“ však vychádza z hriechom poškodeného prostredia a žije vo svete poznačenom nefungujúcim sociálnym usporiadaním. Uprostred týchto vzťahov veriaci odzrkadľujú pôsobenie novej sily, Svätého Ducha (Ef 2,22; Ef 3,16; Ef 5,18–21; Ef 6,17.18, a novej etiky založenej na Kristovom vzore (Ef 4,13.15.20–24.32; Ef 5,2.10.17.21–33). Tieto prejavy Božej moci poukazujú na konečné naplnenie Božieho plánu pre Jeho ľud a pre celý svet.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii sa štúdium zameria na záver 5. kapitoly Listu Efezanom, kde Pavol aplikuje myšlienku jednoty a lásky, ktorú do našich životov prináša Kristus, na oblasť manželstva. Príklad Kristovej lásky, pokory a ochoty obetovať sa pre druhých, sa má premietnuť aj do vzťahu muža a ženy, ktorí pred Bohom spojiť svoje životy.

- Ef 5,21–24: Posolstvo pre manželky: ochota podriadiť sa (nedeľa)
- Ef 5,25–30: Posolstvo pre manželov: milovať ako Kristus
 - Ef 5,25–29: Príklad – Kristova láska k cirkvi (pondelok, utorok)
 - Ef 5,28–30: Výzva milovať ako sám seba (streda)
- Ef 5,31–33: Posolstvo pre oboch: byť „jedným telom“ (štvrtok)

RADY KREŠŤANSKÝM MANŽELKÁM

²¹Navzájom sa podriadujte v bázni pred Kristom. ²²Ženy svojim mužom ako Pánovi, ²³pretože muž je hlavou ženy, ako aj Kristus, Spasiteľ tela, je hlavou Cirkvi. ²⁴Ako je Cirkev podriadená Kristovi, tak vo všetkom aj ženy mužom. (Ef 5,21–24)

Kľúčový verš Ef 5,21, ktorým sa začína táto pasáž, prepája predchádzajúci text (Ef 5,1–20) s novou časťou (Ef 5,22–33), v ktorej Pavol rozvíja myšlienku vzájomného podriaďovania sa členov cirkvi (porovnaj s textami Mar 10,42–45; Rim 12,10 a Fil 2,3.4). Toto vzájomné podriadenie sa má svoje korene „v bázni pred Kristom“. Vzťah ku Kristovi je pre veriacich tým najdôležitejším a všetko ostatné ovplyvňujúcim vzťahom.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Čo má Pavol na mysli, keď nabáda členov cirkvi: „Navzájom sa podriadujte“? Ako tejto myšlienke rozumieš? (Ef 5,21)

Pavol v nasledujúcom verši túto myšlienku posúva do vzťahu v manželstve. „Ženy [podriadujte sa] svojim mužom ako Pánovi.“ (Ef 5,22) Veľmi jasne pritom dáva najavo, že hovorí o podriadení sa manželiek ich manželom, nie o podriadení sa akémukoľvek mužovi (podobne 1Pet 3,1.5). Čo chce Pavol povedať tým, že sa manželky majú podriaďovať „ako Pánovi“? Má na mysli to, že manželka sa má podriaďiť svojmu manželovi, ako keby bol Kristus, alebo že Kristus je najpravdivejším a najvyšším cieľom jej podriadenosti?

V pochopení nám môže pomôcť spôsob, akým Pavol používa túto formuláciu. Vo verši Ef 6,7 vyzýva otrokov, aby slúžili „ako Pánovi, a nie ako ľuďom“. V Kol 3,18 Pavol upresňuje svoju výzvu, keď píše: „Ženy, podriadujte sa svojim mužom, ako sa sluší v Pánovi.“ Na základe týchto veršov treba uprednostniť druhý pohľad. Manželky sú samy veriace, a preto musia v konečnom dôsledku ctiť Krista viac ako svojich manželov.

V Liste Kolosanom aj v Liste Efezanom je Kristus – a iba Kristus – identifikovaný ako Hlava cirkvi, ktorá je Jeho telom (Ef 1,22; Ef 5,23; Kol 1,18). „Kristus, Spasiteľ tela, je hlavou Cirkvi.“ (Ef 5,23). Analogicky, manžel je „hlavou ženy“ (Ef 5,23), pričom vernosť cirkvi Kristovi slúži ako vzor pre vernosť manželky jej manželovi. Pasáž, samozrejme, predpokladá milujúce, starostlivé manželstvo, a nie nefunkčné a patologické. Tento verš nesmieme nikdy interpretovať tak, aby umožňoval či ospravedlňoval akúkoľvek formu domáceho násillia.

- **Prečo je vo svetle uvedených skutočností dôležitá nasledujúca rada? Ak je manžel „nevrlý, hrubý, prudký, egoistický, krutý a panovačný muž, nech nikdy ani len nevysloví, že muž je hlavou ženy a že ona sa mu musí vo všetkom podriaďiť. On totiž nie je pánom, nie je manželom v pravom význame tohto slova“. (AH 117)**

APLIKÁCIA

CIRKEV AKO KRISTOVA NEVESTA (1)

²⁵Muži, milujte svoje ženy tak, ako aj Kristus miloval Cirkev a vydal za ňu samého seba, ²⁶aby ju posvätil očistným kúpeľom vody a slovom; ²⁷aby si pripravil Cirkev slávnou, na ktorej niet poškrvny ani vrásky, ani nič podobné, aby bola svätá a bez poškrvny. ²⁸Tak aj muži majú milovať svoje ženy ako vlastné telá. Kto miluje svoju ženu, miluje samého seba. ²⁹Veď nikdy nikto nemal svoje telo v nenávisti, ale živí ho a opatruje, ako aj Kristus Cirkev. (Ef 5,25–29)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Porovnaj text Ef 5,25–29 s príbehom u Ezechiela 16,1–14. Aké prvky tohto príbehu apoštol odzrkadľuje vo svojom texte?

Keď Pavol v Ef 5,25–29 formuje obraz svadby a manželstva ako metafory pre cirkev a jej vzťah s Kristom, kreatívne čerpá zo zvykov svadiieb staroveku. Kristus je vo vzťahu k cirkvi ako neveste božským Ženíchom, ktorý:

(1) *Miluje cirkev ako nevestu (Ef 5,25)*. Nikdy nesmieme zabudnúť, že to vychádza priamo z Kristovho srdca. On nás miluje!

(2) *Dáva samého seba ako výkupné za nevestu*. V kontexte starodávnych svadobných dohôd ženích „vykupoval“ nevestu za presne určenú „cenu nevesty“. Išlo zvyčajne o veľkú sumu peňazí a cenností. Prosperita starovekého spoločenstva závisela práve od tohto zvyku. Kristus platí za cirkev ako svoju nevestu najvyššiu cenu, pretože „vydal za ňu samého seba“ (Ef 5,25). Vo vtelení a na kríži dáva seba samého ako „výkupné“ za nevestu.

(3) *Kúpe svoju nevestu*. Príprava nevesty bola dôležitou súčasťou starodávnej svadobnej slávnosti. Podobne ako dnes, nevestu pripravovali na obrad jej družičky a príbuzné. Pavol však predstavuje nebeského Ženícha, ktorý pripravuje svoju nevestu na svadbu! Je to On, kto ju posväcuje a očisťuje „očistným kúpeľom vody“ (Ef 5,26), čo je pravdepodobne odkaz na krst.

(4) *Dáva svoj sľub*. Súčasťou tejto ceremónie je aj očistenie „slovom“ (Ef 5,26). Ide o slovo zaslúbenia, ktoré nebeský Ženích hovorí svojej neveste, možno v kontexte zasnubného obradu (porovnaj s Ef 1,3–14; Ef 2,1–10; Boh dáva svoje zaslúbenie veriacim v čase ich obrátenia). „Zaslúbenie“ bolo starodávnou verziou moderného zasnúbenia, išlo však o oveľa vážnejší súbor rokovania, ktorý zahŕňal písomnú dohodu o „cene nevesty“ (mal ju zaplatiť ženích) a o vene (majetok, ktorý nevesta prinesie do manželstva od svojej rodiny).

(5) *Pripravuje a zdobí nevestu*. Keď je nevesta konečne predstavená svojmu ženíchovi, je nielen krásna, ale aj „bez poškrvny“ (Ef 5,27). Kristus svoju nevestu nielen kúpe, ale ju aj zdobí a skrášľuje.

APLIKÁCIA ■ Ako ti uvedené verše pomáhajú pochopiť, čo k nám Kristus cíti? Prečo by nás táto skutočnosť mala naplňať radosťou a pokojom?

CIRKEV AKO KRISTOVA NEVESTA (2)

Aby si ju postavil pred seba slávnou, cirkev, nemajúcu škvrny alebo vrásky alebo niečoho takého, ale aby bola svätá a bezvadná. (Ef 5,27; Roh.)

¹Kiež by ste zniesli trochu mojej nerozumnosti! Áno, znášajte ma! ²Ved'horlím za vás Božou horlivosťou a zasnúbil som vás jednému mužovi, aby som vás predviedol Kristovi ako čistú pannu. ³Bojím sa však, aby sa vaše mysle neodvrátili od úprimnosti a čistoty voči Kristovi tak, ako zviedol had Evu svojou lstivosťou. ⁴Keď k vám niekto príde a zvestuje vám iného Ježiša, než sme vám hlásali my, alebo keď prijímate iného ducha a iné evanjelium, než ste dostali, vy to pokojne znášate. (2Kor 11,1–4)

Ako Pavol používa prvky starovekej svadby, aby oslovil kresťanov v Korinte? Ako bola cirkev „predvedená“ pred Krista? (2Kor 11,1–4)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pomocou ďalšieho prvku starovekej svadby Pavol zobrazuje Krista ako Toho, ktorý, (6) *Predstavuje svoju nevestu (samému sebe!)* (Ef 5,27). V dávnych dobách nevestu priviedol na svadbu starejší, družbovia alebo jej otec. Nikdy nie samotný ženich! Pavol však zobrazuje Ježiša ako toho, kto „predstavuje“ alebo „privádza“ cirkev ako nevestu samému sebe.

Pavol používa manželské zvyky a úlohy na zdôraznenie Kristovho vzťahu k cirkvi podľa nasledujúceho postupu:

(1) *Zasnúbenie.* Kristus sa obetoval za cirkev (ako výkupné za nevestu) a tak sa s ňou zasnúbil (Ef 5,25).

(2) *Príprava na svadobný obrad.* Pozornosť ženicha sa sústreďuje na nevestu v jeho súčasnom úsilí posvätiť a očistiť ju (Ef 5,26).

(3) *Samotný svadobný obrad.* Súčasne Kristova pozornosť sa na nevestu sústreďuje v súvislosti s „predstavením“ nevesty na svadbe (Ef 5,27). Tento posledný prvok sa týka veľkolepej svadobnej oslavy pri Jeho návrate, keď Kristus, Ženich, príde, aby si uplatnil nárok na svoju (vykúpenú) cirkev ako nevestu a priviedol si ju (Ef 5,27; porovnaj s 2Kor 11,1.2; Kol 1,21–23.28).

Staroveké svadby sa často začínali slávnostným nočným sprievodom (pozri Mat 25,1–13). Ženich a jeho družina sa zhromaždili v jeho dome – v novom domove páru – a veľkolepým obradom začali sprievod. Dav osvetlený faklami a sprevádzaný radostnou hudbou a veselým spevom sa presúva smerom k domu otca nevesty. Tam si nevestu prevezme slávnostný sprievod a spolu so ženichom ich odprevadí do ich nového domova. Na tomto mieste sa hostia usadili na týždňovú hostinu, ktorá vyvrcholila svadobným obradom, keď bola nevesta odovzdaná ženichovi.

Keď Pavol zobrazuje Krista, ako predstavuje cirkev sám sebe, má na mysli tento veľkolepý sprievod a chvíľu, keď je nevesta predstavená ženichovi. Kristov návrat tak opisuje ako dojímavý svadobný obrad, kedy sa zavŕši dlhé zasnúbenie medzi Kristom a Jeho cirkvou.

■ **Aké posolstvo by sme si mali vziať z týchto radostných a šťastných obrazov?**

APLIKÁCIA

MILUJ SVOJU MANŽELKU AKO SEBA SAMÉHO

²⁸Tak aj muži majú milovať svoje ženy ako vlastné telá. Kto miluje svoju ženu, miluje samého seba. ²⁹Ved' nikdy nikto nemal svoje telo v nenávisti, ale živí ho a opatruje, ako aj Kristus Cirkev, ³⁰pretože sme údmi jeho tela. ³¹Preto opustí človek otca i matku a prilne k svojej žene a budú dvaja jedno telo. (Ef 5,28–30)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Aký ďalší dôvod Pavol uvádza na povzbudenie mužov, aby prejavovali nežnú lásku k svojim manželkám? (Ef 5,28–30)

Pavlove pravidlá pre kresťanskú domácnosť (Ef 5,21–6,9) odhaľujú náročný sociálny kontext. Vo veršoch Ef 5,28–30 sa Pavol obracia na mužov, ktorí sa podľa častej vtedajšej praxe mohli rozhodnúť „nenávidieť svoje vlastné telo“ (pozri Ef 5,28.29), čo malo za následok týranie a bitie vlastnej manželky. V grécko-rímskom svete bola právna moc „otca rodiny“ (lat. *pater familias*) veľmi široká. Mohol tvrdo potrestať alebo dokonca zabiť svoju manželku, deti a otrokov, a to bez toho, aby vybočil zo svojich zákonných práv (hoci uplatňovanie moci takýmto extrémnym spôsobom bolo výrazne obmedzené verejnou mienkou).

V texte Ef 5,25–27 Pavol podrobne opísal najlepšiu príklad lásky – Kristovu lásku k cirkvi. Takýto príklad manželského spolunažívania sa výrazne odlišoval od zaužívanej praxe staroveku. Skôr než predloží nový argument, znovu poukazuje na nádherný príklad lásky vyjadrený vo vzťahu Krista k cirkvi a vyzýva kresťanských manželov, aby aj oni „tak“ milovali svoje manželky (Ef 5,28). Ježiš miloval cirkev tak veľmi, že „vydal za ňu samého seba“ a stará sa o každú jej potrebu (Ef 5,25–27). Pavol vyzýva mužov, aby sa odvrátili od vtedajších praktík a snažili sa vyrovnáť Kristovej nežnej a vzácnej láske.

Vo veršoch Ef 5,28–30 apoštol pridáva nové odôvodnenie na podporu lásky kresťanských mužov k ich ženám – sebalásku. Pavol argumentuje zdanlivou banalitou: „nikdy nikto nemal svoje telo v nenávisti“ (aspoň teda nikto, kto netrpí nejakou anomáliou). Človek si za normálnych okolností neublízuje, ale svoje telo „živí... a opatruje“ (Ef 5,29). V snahe odstrániť tvrdosť a násilie voči kresťanským manželkám Pavol vyzýva mužov, aby sa stotožnili so svojou manželkou. So svojou ženou ste natolko zajedno, hovorí Pavol, že ublížiť jej by bolo to isté ako sebaपोškodzovanie – čo väčšina rozumných a zdravých ľudí nerobí.

Pavol potom celú ilustráciu otáča a ukazuje, že rovnako sa aj samotný Kristus stará o cirkev – a teda o seba, „pretože sme údmi jeho tela“ (Ef 5,29.30). Podľa Pavla má muž formovať svoje správanie k manželke podľa rovnakého vzoru, ako zaobchádza on sám so sebou – a v tom mu má byť príkladom Kristova starostlivosť o cirkev aj o neho samého.

APLIKÁCIA ■ Podľa Pavla je Kristus príkladom správania pre mužov aj ženy. Čo sa môžeš naučiť od Ježiša o láske k ľuďom v kruhu vlastnej rodiny?

„JEDNO TELO“

³¹Preto opustí človek otca i matku a prilne k svojej žene a budú dvaja jedno telo. ³²Toto tajomstvo je veľké, no hovorím to vzhľadom na Krista a Cirkev. ³³A tak i každý z vás bez výnimky nech tak miluje svoju ženu ako seba. A žena nech prejavuje mužovi úctu. (Ef 5,31–33)

Preto opustí muž svojho otca i matku a prilne k svojej žene a budú jedno telo. (1Moj 2,24)

Preštudujte si príbeh o stvorení v 1Moj 2,15–25. Čo sa odohralo pred vyhlásením, že muž a žena sú „jedno telo“ (1Moj 2,24)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Kľúčom k aplikovaniu Pavlových rád na vzťahy v manželstve je pochopenie citátu z 1Moj 2,24 (v Ef 5,31) ako vyvrcholenie apoštolovej argumentácie. Keď Pavol uvažuje o príbehu stvorenia z knihy Genezis, má na mysli potreby kresťanských zborov a zdravie rodinných vzťahov. V 1Moj 2,24 počuje posolstvo, ktoré má svoju platnosť pre všetky veky. Podľa Božieho plánu má byť manželstvo vzťahom „jedného tela“, pričom sexuálna jednota sa odráža v emocionálnej a duchovnej jednote a emocionálna a duchovná jednota prináša naplnenie v sexuálnej oblasti.

Všimnime si, že v texte 1Moj 2,24 Pavol vyberá výrok o manželstve, ktorý zaznel ešte pred pádom človeka do hriechu, a tento výrok aplikuje na vzťahy medzi kresťanskými manželmi a manželkami. V našom hriechom poznamenanom svete sa nekontrolovateľne zneužíva sexuálny vzťah medzi mužom a ženou. Toto zneužívanie odhaľuje, ako hlboko je v modernej kultúre zakorenená myšlienka, že sexuálne spojenie predstavuje podmanenie si ženy. Pavol ukazuje, že sexuálny vzťah podľa Genezis nie je vzťahom podrobenia, ale spojenia. Tento text nehovorí o dominancii muža, ale o rovnocennom zväzku muža a ženy, ktorí sú spoločne „jedno telo“. Texty Ef 5,21–33 a 1Moj 2,24 môžeme v tomto kontexte vnímať ako veľmi teologickú výpoveď, ktorá ide proti kultúre a zároveň napráva pohľad na manželstvo a sexualitu.

V tom istom kontexte Pavol v nasledujúcom verši hovorí o „veľkom tajomstve“ (Ef 5,32). Týka sa oboch strán dvojitej metafory, o ktorej Pavol písal: kresťanské manželstvo chápané vo svetle Kristovho vzťahu k Jeho cirkvi (Ef 5,32) a Kristov vzťah k Jeho cirkvi chápaný vo svetle kresťanského manželstva (Ef 5,32).

Kresťanské manželstvo sa prirovnávaním ku vzťahu medzi Kristom a cirkvou dostáva na úplne novú, vyššiu úroveň. Navyše, uvažovaním o vzťahu cirkvi ku Kristovi cez optiku starostlivého a oddaného manželstva veriaci získavajú nové pochopenie o svojom spoločnom vzťahu ku Kristovi.

- **V čom je text Ef 5,33 stručným zhrnutím Pavlových rád v Ef 5,21–32? Ako sa môžete vo svojom manželstve (ak si ženatý alebo vydatá) snažiť lepšie uplatňovať zásady, ktoré Pavol predstavil?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Ellen Whiteová dôsledne nabáda manželských partnerov, aby sa odvrátili od úsilia ovládať toho druhého: „Nesnažte sa jeden druhého nútiť, aby sa podvolil vašim želaniam. Ak si chcete zachovať lásku toho druhého, nemôžete si také konanie dovoliť. Budte láskaví, trpezliví a zhovievaví, ohľaduplní a zdvorilí.“ (AH 118)

Na inom mieste Ellen Whiteová komentuje výklad a aplikáciu textu Kol 3,18 (a Ef 5,22–24): „Často zaznieva otázka: *Žena nemôže mať svoju vlastnú vôľu?* Biblia jasne hovorí, že muž je hlavou rodiny. *Ženy, podriadte sa svojim vlastným mužom.* Ak by sa tu tento príkaz skončil, mohli by sme povedať, že postavenie manželky nie je závideniahodné. ... Mnoho mužov sa zastaví pri slovách: *Ženy, podriadte sa,* ale my si prečítame záver toho istého príkazu, ktorý znie: *Ako sa sluší v Pánovi.* (Kol 3,18) Boh vyžaduje, aby žena mala stále pred očami Božiu bázeň a slávu. Celkom má byť podriadená iba Pánovi Ježišovi Kristovi, ktorý si ju vykúpil ako svoje vlastné dieťa za nekonečnú cenu svojho života. ... Je niekto, kto stojí oveľa vyššie ako muž. Je to Vykupiteľ. Podriadenie sa ženy svojmu mužovi sa má prejavovať tak, ako to nariadil Boh: *ako sa sluší v Pánovi.*“ (AH 115.116)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Predstavte si tvrdenie, že text Ef 5,21–33 je už zastaralý, pretože presadzuje model manželstva zameraný na autoritu a nadvládu manžela. Ako by ste odpovedali? Čo z daného textu by ste mohli použiť na vysvetlenie zmyslu týchto veršov?
2. Čo môže Pavlova rada v texte Ef 5,21–33 ponúknuť tým, ktorí sa ocitnú v náročných a ťažkých manželských vzťahoch?
3. Niektorí kresťania tvrdia, že príbeh o stvorení v 1. a 2. knihe Mojžišovej je iba metaforou a že sa ani zďaleka nepribližuje k zobrazeniu toho, čo sa skutočne odohralo počas miliárd rokov evolúcie. Čo nás skutočnosť, že Pavol sa vracia k tomuto príbehu, učí o jeho pohľade na správu Genezis?
4. Venujte sa spoločne téme „jedného tela“. Ako nám tento koncept pomáha lepšie pochopiť posvätnosť manželstva? Prečo musia manželské páry urobiť všetko, čo je v ich silách, aby túto posvätnosť chránili?